

Fővárosi Ítéltábla
mint másodfokú bíróság
1.Mf.31.221/2022/6.

A Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság a személyesen eljár **Felperes1** (cím2) **felperesnek** a alperesi képviselő ügyvéd (Cím14) által képviselt **Alperes1** (Cím1) **alperes** ellen sérelemdíj és elmaradt illetmény iránt indított perében a Budapest Környéki Törvényszék 24.M.70.716/2020/72. számú ítélete ellen a felperes által 73. sorszámon előterjesztett fellebbezés folytán meghozta az alábbi

r é s z -, k ö z b e n s ő í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a gyógypedagógiai pótlék és a tanulószervezővel rendelkező tanulók gyakorlati képzésével kapcsolatos juttatás tekintetében helybenhagyja, a sérelemdíj, elmaradt jövedelem miatti kártérítés és osztályfőnöki pótlék miatti kártérítés tekintetében megváltoztatja és megállapítja, hogy az alperes kártérítési felelőssége fennáll.

A másodfokú bíróság a véglegesen elbírált követelésekkel összefüggésben kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 94.204.- (kilencvennégyezer-kettőszáznegy) forint elsőfokú és 3.000.- (háromezer) forint másodfokú perköltséget. A felperes helyett az állam viseli a 113.040.- (száztizenháromezer-negyven) forint eljárási, 150.727.- (százötvenezer-hétszázhuszonhét) forint fellebbezési illetéket.

A közbenső ítélettel érintett részben az alperes másodfokú perköltségét 9.000 (kilencezer) forintban állapítja meg.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

Ítéleti tényállás

[1] Az elsőfokú bíróság által megállapított ítéleti tényállás szerint a felperes határozott idejű közalkalmazotti jogviszonyban állt az alperes jogelődje alkalmazásában 2015. augusztus 24-től 2016. augusztus 31-ig terjedő időben, mely meghosszabbításra került 2017. augusztus 31. napjáig. A felperes munkaköre szakmai tanár volt, feladata az erdészeti képzésben szakmai tárgyak elméleti és gyakorlati oktatása volt. Az alperes 2016. szeptember 1-től 2017. augusztus 31-ig megbízta a felperest osztályfőnöki teendők ellátásával, melynek ellentételezéseként a felperes havi 19.610.- forint összegben osztályfőnöki pótlékra vált jogosulttá.

[2] A tagintézmény területén – a Magyar Állam tulajdonában és az intézmény kezelésében lévő – lakások találhatók az alperessel jogviszonyban állók elhelyezése céljából. A miskolci állandó lakos felperes a jogviszony létesítésekor igényelte a helybenlakást. A tagintézmény vezetője két lakást mutatott meg neki. A felperes választása alapján a szolgálati lakás címe szám alatti I/2/2. számú 38,3 m² alapterületű egyszobás összkomfortos lakásra kötött bérleti szerződést. A lakásbérleti szerződés aláírására 2015. augusztus 25-én került sor azzal, hogy a bérlet a bérbeadóval létesített munkaviszony megszűnéséig tart. A szerződés szerint a bérbeadó feladata a lakást magában foglaló épület és központi berendezések megfelelő műszaki állapotának fenntartása, a közművek hibáinak elhárítása, a bérelő pedig vállalja a lakás, annak helyiségei, beépített felszerelési, berendezési tárgyainak karbantartását, javítását. A felperes a lakást 2015. augusztus 24-én vette birtokba, az átadásról szóló jegyzőkönyv tartalmazta, hogy a központi fűtéssel ellátott bérlemény a jelenlegi állapotában rendeltetésszerű használatra alkalmas. A felperes aláírta a lakás leltári tárgyait tartalmazó jegyzéket, amelyen feltüntetésre került, hogy a lakásban lévő cserépkályha nem működik. A felperes a bérleti, illetve közüzemi díjakat 2016. április hónaptól nem teljes mértékben fizette meg. 2016. július 7-én a tagintézmény igazgatójától részletfizetést kért a hátralék kiegyenlítésére arra hivatkozással, hogy közeli hozzátartozója hosszantartó kórházi kezelésre szorul és az otthoni lakás rezsiköltségét is neki kell megfizetni. Az intézmény igazgatója három havi részletfizetést engedélyezett. Mivel szeptember 20-áig a felperes a tartozást nem kezdte el törleszteni, az iskola igazgatója felszólította, hogy a teljes összeget 15 napon belül egyenlítsse ki. A felperes ezt követően több felszólítást kapott a tartozás rendezésére, melynek nem tett eleget. A tagintézmény igazgatójának 2017. január 16-án írt levelében a lakás használhatatlanságára, rossz állapotára hivatkozott. Az alperes 2017. február 13-án a lakásbérleti szerződést 2017. február 28-i kiköltözési határidővel felmondta. A lakást a felperes 2017. március 10-én adta át, a felvett jegyzőkönyv rögzítette, hogy a lakásban fűtés nincs, a cirkó gázkészülék elromlott, a szifon mellett folyik a víz, a tető beázik, a falak nedvesek, penészesek, hullik a vakolat.

[3] A felperes 2017. március 20-ától május 8-áig, majd május 29-étől augusztus 4-éig keresőképtelen beteg volt. A háziorvos a keresőképtelenséget mozgásszervi (gerincízületi, kis- és nagy végtagízületi gyulladásos, kopásos elfajulásos bántalom okozta fájdalomtünetegyüttes), valamint légzőszervi (hörg- és tüdőtagulat okozta légzésbeszűkülés, fulladás) betegségek miatt állapította meg. A 2017. március 28-ai fül-orr-gégészeti szakrendelésen fülzúgás tünetet okozó idegi halláskárosodást, a június 21-ei pszichiátriai szakrendelésen közepes depressziós epizód diagnózist állapítottak meg a felperesnél.

[4] A tagintézmény vezetője 2017. május 5-én jelezte a főigazgatónak, hogy a felperes 2017. február 15-től folyamatosan hiányzik, az osztályfőnöki feladatait tanúl* tanár vette át, aki 2017. március 13-tól kérte az osztályfőnöki pótlék részére történő elszámolását. Az alperes főigazgatója 2017. május 9-én kelt iratban értesítette a felperest, hogy feladatellátás hiánya miatt az osztályfőnöki megbízás és a hozzá tartozó pótlék 2017. március 31-ével tőle visszavonásra került. A felperes az értesítést 2017. május 24-én vette át.

[5] A keresőképtelenség ideje alatt a felperes az alperes főigazgatójának több levelet küldött, melyben arról tájékoztatta, hogy az egészségkárosodása a szolgálati lakás nem megfelelő állapota miatt következett be. Egyúttal kifogásolta az osztályfőnöki pótlék visszavonását, azt, hogy 2017. április és május hónapban lényegesen kevesebb illetményt kapott, továbbá kérte gyógypedagógiai pótlék, valamint a tanulószereződéssel rendelkező tanulók gyakorlati képzéséért elmaradt illetmény megfizetését. Az alperes főigazgatója a felperes valamennyi levelére válaszolt azzal, hogy igényei nem megalapozottak. A felperes közalkalmazotti jogviszonya a határozott idő leteltével, 2017. augusztus 31. napján szűnt meg.

Kereset és ellenkérelem

[6] A felperes többször módosított keresetében 5.000.000.- forint sérelemdíj, 467.492.- forint elmaradt jövedelem miatti kártérítés, 98.050.- forint osztályfőnöki pótlék, 183.000.- forint gyógypedagógiai pótlék, valamint 1.698.462.- forint tanulószereződéssel rendelkező tanulók gyakorlati képzéséért járó illetmény megfizetését kérte.

[7] Hivatkozásképpen előadta, hogy az alperes tartózkodásra alkalmatlan elhelyezést biztosított számára, embertelen körülmények között nedves, penészes, fűtés nélküli lakásban kellett laknia, ami 2017. márciusában keresőképtelenséget okozó megbetegedéseikhez vezetett. A cserépkályha működésképtelenségéről nem tájékoztatták, amikor a fűtés elromlott és abba be akart fűteni, észlelte, hogy a gázkészülék bekötése életveszélyes. Ezen kívül az árammal és a vízszolgáltatással is gondok voltak. A lakással kapcsolatos problémáit több esetben jelezte, azonban az intézmény vezetője semmilyen intézkedést nem tett.

[8] Előadta továbbá, hogy a gyakorlati oktatáshoz szükséges feltételek az intézményben nem voltak biztosítva, az ezzel kapcsolatos jószándékú kezdeményezéseit nem hallgatták meg, azokat kategorikusan elutasították, javaslatait, észrevételeit ellenségesen fogadták, bosszúhadjáratot indítottak vele szemben. Volt idő, hogy a fizetése csak 35.168.- forint és 28.500.- forint volt. Ebben a helyzetben tehetetlen volt, emiatt jelentkeztek pszichés problémái, ami átmeneti halláskárosodást okozott nála. Betegsége az embertelen lakhatási körülmények és az iskolai viszonyok miatt következett be. A keresőképtelenség időszakára összesen 63.668.- forint juttatásban részesült, ugyanakkor 56 munkanapra nettó 531.160.- forint járt volna neki, az igénye a két összeg különbözete, amire jogosult, mert a

keresőképtelenségét okozó megbetegedései a közalkalmazotti jogviszonyával összefüggésben alakultak ki nála. Az osztályfőnöki pótlék vonatkozásában előadta, hogy a megbízás és a pótlék jogszerűtlenül, visszamenőleg került tőle visszavonásra, annak indoka az volt, hogy nem látta el a feladatait, ugyanakkor a megbetegedése a közalkalmazotti jogviszonyával összefüggésben keletkezett, ezért jogosult 98.050.- forint pótléokra. Hivatkozott arra is, hogy az új osztályfőnöknek nem volt meg a szakmai gyakorlata.

[9] A gyógypedagógiai pótlék kapcsán előadta, hogy valamennyi osztályban, ahol oktatott, a tanulók több mint egyharmada sajátos nevelési igényű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű volt. A gyakorlati órákon ezekkel a tanulókkal külön kellett foglalkoznia.

[10] A tanulószereződéssel rendelkező tanulók gyakorlati oktatásáért járó illetmény iránti keresetét a szakképzési hozzájárulásról és a képzés fejlesztésének támogatásáról szóló 2003. évi LXXXVI. törvényre alapozta. A törvény melléklete szerint amennyiben az átlagos tanulói létszám eléri a nyolc főt, felsőfokú iskolai végzettségű oktató díjazásaként a kötelező legkisebb munkabér 4,5-szeresét kell elszámolni a gyakorlati oktatás idejének arányában.

[11] Az alperes ellenkérelmében kérte a kereset elutasítását. Vitatta, hogy a felperes pszichés és egyéb betegségei a közalkalmazotti jogviszonyával összefüggésben alakultak volna ki. Hivatkozott arra is, hogy a sérelemdíj összege jelentősen eltúlzott és annak a jogalapja is hiányzik. Állította, hogy a lakással kapcsolatos igényét a felperes munkaügyi perben nem érvényesítheti, miután a lakás vonatkozásában előadott jogsérelmei a lakásbérleti jogviszonyával függnek össze. A lakásbérleti szerződés megkötésekor a felperes tisztában volt a lakás állapotával, a szerződést ennek tudatában írta alá. Az átadás-átvételkor a leltári jegyzékben feltüntetésre került, hogy a cserépkályha nem működik. A lakásbérleti szerződés tartalmazza azt is, hogy a berendezések javítása, karbantartása a bérlő feladata, vagyis az ezzel kapcsolatos költségek a felperest terhelték volna.

[12] Vitatta a munkavégzés körülményeivel kapcsolatos felperesi előadásokat is. Hivatkozott arra, hogy a táppénz időszakára vonatkozó illetménykülönbözet iránti kereset elévült, de érdemben is megalapozatlan, mivel a felperes egészségkárosodása nem hozható összefüggésbe a jogviszonyával. A keresőképtelenség miatti hosszú távollét alatt a felperes osztályfőnöki feladatait nem tudta ellátni, ezért azzal másik pedagógust bíztak meg. Feladatellátás hiányában az osztályfőnöki megbízást és azzal együtt a pótlékokat jogszerűen vonta vissza a felperestől.

[13] A gyógypedagógiai pótlék fizetésének feltételei a felperes esetében nem álltak fenn, önmagában a tanóra megtartása nem alapozza meg a pótlékra való jogosultságot, az csak azoknak a pedagógusoknak állapítható meg, akik a szakértői bizottság véleménye alapján a sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztő felkészítését végzik. A felperesnek ilyen feladata nem volt.

[14] A tanulók gyakorlati oktatásáért járó illetmény kapcsán arra hivatkozott, hogy a felperes által jogalapként megjelölt 2003. évi LXXXVI. törvény 2012. óta nem hatályos, egyébként annak sem az alperesi intézményt, sem a felperes nem volt alanya, de nem terjed ki rájuk a 2012-ben hatályba lépett törvény sem, mivel az intézmény nem kötelezett szakképzési hozzájárulásra.

Az elsőfokú bíróság döntése és annak jogi indokai

[15] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. A határozat indokolása szerint - figyelemmel a munkáltatónak a munkavállalója egészségi állapotában bekövetkezett károkért fennálló felelőssége egyes kérdéseiről szóló 1/2018. (VI. 25.) KMK véleményben foglaltakra - a közalkalmazotti jogviszonnyal való összefüggést, a kárt, ideértve a károkozó magatartást, az okozati összefüggést és a kár mértékét a felperesnek kellett bizonyítania.

[16] A közalkalmazotti jogviszonnyal való összefüggés akkor állapítható meg, ha a felek között közalkalmazotti jogviszony áll vagy állt fenn és a közalkalmazottat ért kár valamilyen formában összefüggésben van a jogviszonnyal. Az elsőfokú bíróság szerint a perben feltárt bizonyítékok nem támasztották alá, hogy a felperesnél a közalkalmazotti jogviszony ideje alatt jelentkező megbetegedések összefüggésben álltak volna a jogviszonyával. A perben kirendelt igazságügyi orvosszakértő véleményéből kitűnően a felperes 2017. március 20-tól május 8-ig, majd május 29-től augusztus 4-ig terjedő keresőképtelen állapotát különböző, már az alperesi jogviszony előtt is fennálló természetes kórokú mozgásszervi, légzőszervi betegségek okozták, továbbá 2017-ben fülészeti szakvizsgálaton fülzúgás jellegű panaszokban megnyilvánuló idegi hallásvesztés, pszichiátriai vizsgálaton közepes súlyosságú depressziós epizód, alkalmazkodási zavar és generált szorongás került megállapításra nála. A szakértő rámutatott, hogy a felperesnél 2017-ben testi tüneteket okozó betegségek hátterében az ún. „larvált depresszió” megbetegedés állt. A felperesnek van egy biológiai érzékenysége a depresszió kialakulására, és ezt a betegséget bizonyos életesemények hozzák elő nála. A felperes konvencionális, egyenletes életvezetésében törést és elhúzóóó súlyos pszichés megterhelést jelentett a 2010-ben bekövetkezett egzisztenciális ellehetetlenülése, valamint a magánéleti válsága. Ez az élethelyzet nála ún. „larvált depresszió” kialakulásához vezetett. Vagyis a hangulati nyomottság és a szorongás tünetei olyan mértékű testi panaszokat okoztak, amelyek a pszichés állapotát elfedték. A szakértő hangsúlyozta, hogy a felperes pszichés állapota az egzisztenciális helyzet rendeződésével javult, ugyanakkor az enyhe, meg nem élt szorongások esetében továbbra is fennállnak és felerősítik a testi tüneteket (fülzúgás, mozgásszervi fájdalmak, fulladás). A szakértő összességében arra a következtetésre jutott, hogy a felperes pszichés megbetegedését nagy valószínűséggel döntően a 2010-ben kezdődő egzisztenciális ellehetetlenülés és magánéleti válság, kisebb mértékben a perbeli munkahelyi és lakhatási körülmények váltották ki.

[17] Önmagában annak sem volt jelentősége, hogy a munkáltató előtt nem volt ismert a pszichés megbetegedés, ez a tény nem zárja ki a munkáltatói felelősséget. A bírói gyakorlat szerint a munkaviszony alanyai előtt sem ismert, tüneteket nem okozó betegséget a munkaviszonnyal összefüggő esemény vagy trauma aktiválhatja és mivel ez az állapot korábban keresetvesztést nem okozott és a munkavállaló a munkakörének ellátására képes volt, megalapozhatja akár a teljes munkáltatói kártérítési felelősséget is (KMK vélemény 1.4. pontja). A stressz, a környezeti hatások, a munkáltatónak a munkahelyi konfliktusokkal kapcsolatos magatartása okozhatnak olyan jogsértést, amelyek kártérítés alapjául szolgálhatnak, ezért a bíróságnak a perben azt kellett vizsgálnia, hogy volt-e az alperes felelősségi körébe eső olyan intézkedés vagy mulasztás, amely a felperes munkavégzésére, annak feltételeire, a lakhatási körülményekre kihatott, azokat ellehetetlenítette.

[18] Az elsőfokú bíróság tanú3 és tanú1 tanúvallomása alapján megállapította, hogy a gyakorlati oktatáshoz szükséges tárgyi eszközök esetében adódtak hiányosságok, azonban ezek olyan fennakadást nem okoztak az oktatásban, amely azt teljes mértékben ellehetetlenítette volna. A felperes maga csatolta a gyakorlati oktatásvezető által készített, a 2016-2017-es tanévre vonatkozó beszámolót, amelyből megállapíthatóan a kezdetben meglévő problémákat a tanév végére jelentős anyagi ráfordítással javarészt orvosolták, ugyanakkor a tanúk vallomásából megállapítható volt, hogy voltak olyan igények, amelyeket anyagi fedezet hiányában nem lehetett teljesíteni. Az a felperesi hivatkozás, hogy valamennyi kezdeményezését kategorikusan elutasították, illetve, hogy bosszúhadjáratot indítottak ellene, nem nyert igazolást. tanú3 hangsúlyozta, hogy a felperest a jogviszony fennállása alatt mindvégig támogatta, munkáját azzal is elismerték, hogy két külföldi tanulmányúton is részt vehetett. Az elsőfokú bíróság szerint az, hogy az intézmény vezetése nem fogadta el valamennyi felperesi kezdeményezést és ezt a felperes negatív élményként élte meg, a munkáltatónak nem volt felróható, miután az oktatási intézményben a nevelő-oktató munka, a pedagógiai program, a tanterv által meghatározott keretek között folyik és a nem önállóan gazdálkodó tagintézmény anyagi lehetősége is nyilvánvalóan behatárolt. Nem nyert igazolást az a felperesi állítás sem, hogy a járandóságait a jogviszonya fennállása alatt nem, illetve nem megfelelő összegben kapta meg az alperestől. Bár a felperes nem jelölte meg egyértelműen, milyen juttatások elmaradását kifogásolja, ugyanakkor azt többször hangsúlyozta, hogy 2017. április-május hónapokra csak a fizetésének a töredékét kapta. A felperes 2017. március 20-tól május 8-ig keresőképtelen beteg volt, illetményre nem volt jogosult. A bérlapokból megállapítható, hogy erre az időre a felperesnek betegszabadságra járó távolléti díjat, majd táppénzt számfejtettek, amely nyilvánvalóan nem éri el a havi illetmény összegét.

[19] Az elsőfokú bíróság utalt arra, hogy a bérlakással kapcsolatos hivatkozások is jelen perben vizsgálandó kérdések, ugyanis a jogviszonyra tekintettel nyújtott szolgáltatás igénybevételevel kapcsolatosan is megállapítható a jogviszonnyal összefüggés. A felperes szolgálati lakását a lakások és helyiségek bérletére, valamint az elidegenítésekre vonatkozó egyes szabályokról szóló 1993. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban: Lakástv.) 87. §-a felhatalmazása alapján született 106/1999. (XII. 28.) FVM rendelet alapján biztosították. A lakások csak az alperessel jogviszonyban álló személyek részére voltak bérbeadhatók, az tehát a jogviszonyhoz kapcsolódott. Ezt igazolja az is, hogy a bérleti jogviszony időtartama nem lehet hosszabb a közalkalmazotti jogviszony időtartamánál. Az elsőfokú bíróság rögzítette azt is, hogy az intézménynek vagyongazdálkodóként nyilvánvalóan ráhatása volt a lakás állapotára, vagyis adott esetben a felperes ezzel kapcsolatos kára is összefügghet a

közalkalmazotti jogviszonyával. A peradatok szerint a felperes a bérleti szerződésben vállalta a bérleti és közüzemi díjak megfizetését, ugyanakkor ezen kötelezettségének 2016. elejétől teljes mértékben nem tett eleget. A díjhátralék rendezésére vonatkozó többszöri felszólítás után részletfizetési kérelemmel élt, a tagintézmény vezetője azt három hónapra engedélyezte számára, ugyanakkor a felperes a teljes tartozást ezen idő alatt sem fizette meg. A lakásbérleti szerződés felmondására 2017. február hónapban került sor. A felperes nem igazolta azon állítását, hogy a bérleti szerződés felmondására a vele szembeni bosszúhadjárat részeként került volna sor. tanú3 tanúvallomása szerint a felperest a lakással kapcsolatban is maximálisan támogatták, a bérleti szerződés felmondása után a tanú intézkedett arról, hogy a jogviszonya végéig legyen hol laknia. Ezt alátámasztja a gazdasági főigazgató-helyettes 2017. február 15-i levele is, amelyben rögzítette, hogy kollégiumi elhelyezésre nincs lehetőség, ugyanakkor engedélyezik a felperesnek, hogy város1* más iskolai kollégiumban éjszakai felügyelő állást vállaljon és így az elhelyezése biztosított legyen.

[20] Peradatok igazolták azt a felperesi hivatkozást, hogy 2016. végén a lakásban nem volt megfelelő a fűtés, illetve a lakás falai nedvesek, penészesek voltak. Ugyanakkor azt, hogy a felperes 2017. március 20-i megbetegedését ezek a körülmények okozták, az orvosszakértői vélemény kizárta. A szakértő tárgyaláson kiegészített véleménye szerint a felperes megbetegedésének depresszív háttere volt, amely a keresőképtelenséget okozó testi problémákban jelentkezett. A szakértő hangsúlyozta, hogy a fűtés hiánya, a falak állapota akut betegség kialakulásához vezethetett volna a felperesnél, azonban erre utaló adat nincs. Az igazságügyi orvosszakértő a felperes egészségkárosodásának bekövetkezését, annak jellegét igazolta és azt is vélelmezte, hogy a már 2010-től fennálló és 2017-ben testi tüneteket okozó pszichés megbetegedése részben a munkavégzéssel, illetve a lakással kapcsolatos életesemények miatt erősödött fel. Tekintettel azonban arra, hogy az alperes részéről károkozó magatartás – jogellenes intézkedés, mulasztás – a perben nem nyert bizonyítást, így az sem volt igazolható, hogy a felperes betegségei a közalkalmazotti jogviszonyával összefüggésbe hozhatóak. A peradatok ugyancsak nem igazolták a felperes azon hivatkozását, hogy az alperes megsértette volna a felperes emberi méltóságát.

[21] Az elmaradt ítéletmény tekintetében az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a felperes ítéletménykülönbözet iránti követelése nem évült el, mert arra a keresetlevelében is utalt, az összegszerű keresetet pedig 2018. december 11-i beadványában elterjesztette. A kereset ugyanakkor nem alapos, mert nem igazolódott, hogy a felperes megbetegedései a jogviszonyával összefüggésben következtek be, így a kártérítés jogalapja hiányzik.

[22] Az osztályfőnöki pótlékkal kapcsolatban megállapította, hogy a felperes tartós keresőképtelensége miatt az osztályfőnöki feladatokat ellátni nem tudta, ezért az alperes más pedagógust bízott meg azzal, mellyel egyidejűleg a felperestől a megbízást és a pótlékot visszavonta. Ez a munkáltató egyoldalú döntése volt, önálló okiratban jelent meg, annak visszavonása kinevezésmódosítást nem igényel, arra az alperes egyoldalúan jogosult volt. A felperes maga is elismerte, hogy 2017. március 8. és május 28. között nem látott el osztályfőnöki feladatokat, egyébiránt pedig keresőképtelensége alatt a felperes egyáltalán nem végzett munkát. Ezért ezen kereseti kérelem megalapozatlan.

[23] A gyógypedagógiai pótlék kapcsán utalt arra, hogy a Korm. rendelet 16. § (7) bekezdése folytán a pótlékra való jogosultságnak két konjunktív feltétele van: az egyik a szakértői bizottság által meghatározott feladatok ellátása, a másik a tanulói létszám. Utalt arra, hogy a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről szóló 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet 16. § (1) bekezdésének j) és k) pontja szerint a szakértői bizottság a szakértői véleményében tesz javaslatot a különleges bánásmódot igénylő tanuló ellátására, a szükséges szakemberre, annak feladataira. A szakértői véleménynek tartalmaznia kell a tanuló oktatásával kapcsolatos sajátos követelményeket, fejlesztési feladatokat, ennek javasolt időkeretét, javaslatot az egyes tantárgyakból, tantárgyrészekből az értékelés és minősítés alóli mentesítésre, továbbá a szükséges szakemberre vonatkozó javaslatot is. A perben a felperesnek kellett volna bizonyítania, hogy van olyan szakértői vélemény, amelyben a szakértői bizottság a felperes szakterületéhez tartozó fejlesztési feladatokat, illetve a felperes képzettségének megfelelő szakemberszükségletet határozott meg. A felperes ilyen okiratot bemutatni nem tudott. Önmagában az, hogy az általa tartott tanórákon, gyakorlati foglalkozáson sajátos nevelési igényű tanulók is részt vettek, pótlékra nem jogosít.

[24] A tanulószervezővel rendelkező tanulók gyakorlati képzésével kapcsolatos juttatás vonatkozásában az elsőfokú bíróság rögzítette, hogy a felperes által jogalapként megjelölt 2003. évi LXXXV. törvényt a 2011. évi CLV. törvény 34. § (1) bekezdés a) pontja hatályon kívül helyezte, az a perbeli időszakban már nem volt alkalmazandó. Ezen túlmenően helytálló az az alperesi érvelés is, hogy a törvény hatálya az alperesre és az ott foglalkoztatott pedagógusokra nem terjed ki. A perbeli időszakban a 2011. évi CLV. törvény volt hatályos, amelyben a felperes által hivatkozott korábbi rendelkezés egyáltalán nem szerepelt.

Fellebbezés és fellebbezési ellenkérelem

[25] Az ítélet ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, kérve - tartalma szerint - az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását és a keresetnek való helytadást.

[26] Hivatkozásképpen előadta, hogy a szolgálati lakás állapotáról becsatolta a fényképeket, melyek igazolják a szolgálati lakás nem megfelelő, életveszélyes voltát. Utólag derült ki, hogy szigetetlen, elavult víz- és világítási rendszerrel rendelkező, nagy belmagasságú épületben megszüntették a viszonylag gazdaságos fatüzelést, és helyette szakszerűtlen módon, gazdaságtalan gáz fűtési rendszerre álltak át. A lakást szigetetlen állapota és nagy beltéri magassága következtében gázzal legfeljebb 10-15 fokra lehetett felfűteni, hidegebb szeles időben pedig rendszeresen szellőztetnie kellett, mert a szénmonoxid jelző jelzett, ennek következtében több alkalommal is megfázott. A gázkazán nem felelt meg az előírásoknak, az épület nem volt szigetelve és a belső légterét figyelembe véve nem volt gazdaságosan fűthető, mindez egészségkárosodást okozott, ezen felül a gáz égéshője az omladozó kéménybe vezetve életveszélyes állapotot idézett elő. A falak penészesek lettek, a vakolat táblákban hullott, a lakás beázott és az elektromos rendszer sem működött, miként a cserépkályha sem, melynek okáról tájékoztatni kellett volna őt. Állította, hogy tanúl a

szolgálati lakás ügyében hamis tanúvallomást tett. A kirendelt igazságügyi szakértő érdemben nem volt hajlandó foglalkozni a fentiekben leírt körülmények hatásaival, ezért azt tévesen ún. larvart depresszióként kezelte. Bár az alperest a hiányosságokról szóban és írásban több alkalommal tájékoztatta, azokra érdemi választ és megoldást nem kapott, az alperes nem tudott megfelelő színvonalú lakást biztosítani. Miután így az alperes nem tudta biztosítani a szolgálati lakáshoz a fűtést, azt saját fűtőtestével tudta csak részben megoldani. Ízületi gyulladásos problémái keletkeztek és pszichésen is nehezen tudta kezelni a szándékosan előidézett életveszélyes helyzetet. Ez a károkozó magatartás. A Lakástv. 10. § (1) bekezdése szerint a bérbeadó köteles gondoskodni az épület karbantartásáról és az épület központi berendezéseinek állandó üzemképes állapotáról. Vitatta azon ítéleti megállapítást, hogy a szolgálati lakás állapota nem idézett elő egészségkárosodást, e körben hivatkozott arra, hogy köhögéssel, mellkasi fájdalommal, szörcs zörejekkel, fülzúgással, izomfájdalommal, végtagzsibbadással, görcsöléses lábduzzadással, gyomorégéssel, ízületi fájdalommal, köldöksérvel, foghullással, köszvénnel, közepes depresszióval, magas vérnyomással diagnosztizálták.

[27] Hivatkozott arra is, hogy munkabérét 2017. március hóban 35.168.- forintra, április hóban 28.500.- forintra mérsékeltek, melynek valós oka, hogy több esetben bírálta a vezetést, mert nem tudták biztosítani az oktatáshoz szükséges személyi és tárgyi feltételeket. Az elsőfokú bíróság nem kötelezte az alperest, hogy nyilatkozzon a március hóban kifizetett 35.168.- forint és az április hóban kifizetett 28.500.- forint munkabéréről. Mindösszesen azt állapította meg, hogy az ellátásokra vonatkozó jogszabályi rendelkezésekből következően azok nyilvánvalóan nem érik el a havi illetmény összegét. A munkabére március hónapban 35.168.- forint mínusz 28.093.- forint szállásdíj volt, így 7.075.- forintból kellett volna megélnie. Megélhetési problémái keletkeztek, éheznie kellett, ennek következményeként orvosi ellátásra szorult. Ez a károkozó magatartás. A nem megfelelő táplálkozás miatt fogai el kezdtek hullani, köldöksérve keletkezett, mert a gyakorlati órán a faanyag mozgatásához nem állt daru rendelkezésre. Az igazgatónőnek 2017. május 26-án levelet írt, melyben 10.000.- forint előleget kért, hogy orvosi ellátásban tudjon részesülni. Az igazgatónő kérését a megbízott főigazgatónak továbbította, aki egy kategorikus nemmel azt pár nappal később elutasította. Ez is károkozó magatartás. Ebben a nemben benne volt egy gátlástalan, hatalmával visszaélő vezetőre jellemző hozzáállás. Az igazgató ilyen módon és ehhez hasonlóan támogatta a jogviszony fennállása alatt mindvégig a munkáját. Volt kolléganője segítette ki 10.000.- forinttal, hogy orvosi ellátásban tudjon részesülni. A kollégiumban is kért szálláslehetőséget, hogy a hátralévő feladatait el tudja látni, de azt kategorikusan elutasították azzal, hogy tud éjszakai felügyeletet vállalni valahol, így nem tudta volna ellátni munkaköri feladatait. Ez is károkozó magatartás.

[28] A tanulók nem részesülhettek szakszerű oktatásban. Az alperes az oktatáshoz sem a személyi, sem a tárgyi feltételeket nem biztosította. Az intézmény nem rendelkezett a tantervi előírások alapján előírt szakmai gyakorlattal rendelkező szakmai tanárokkal, az oktatáshoz szükséges eszközökkel, védőfelszerelésekkel és működőképes gépekkel. Keresőképtelenségének oka a lakással kapcsolatos körülmények, a tanulók, a szülők és a személye oktatással kapcsolatos negatív észrevételek hatására következett be, mert az intézmény nem biztosította a legalapvetőbb feltételeket.

[29] Az intézmény vezetője többször is szóbeli és írásbeli megkeresése ellenére sem volt hajlandó érdemi választ adni a problémáira. Az alperes által ellene elkövetett szándékos életveszély okozást és a megaláztatásokat nehezen tudta elviselni.

[30] Az osztályfőnöki megbízatása 2017. augusztus 31-ig volt érvényben, törvénytelen volt annak visszamenőleges visszavonása. Az új osztályfőnök nem rendelkezett szakirányú végzettséggel, előírt gyakorlati tapasztalattal, ezért ezeket neki kellett pótolni napi 8-10 órában, mellette szerveznie kellett, hogy a tanulók megfelelő színvonalú gyakorlati helyeken tudják a tantervi előírás alapján tanulmányaikat folytatni. Törvénytelen volt a pótlék visszamenőleges visszavonása olyan módon, hogy ezzel kapcsolatos feladatait senki nem pótolta. Állította, hogy feladatait a Facebook-on keresztül nagy részben el tudta látni. A tanulók érdemjegyeit képesítése alapján csak neki volt lehetősége lezárni, hogy a tanévet be tudják fejezni. Volt olyan munkavállaló, aki az előző évben sokkal többet hiányzott, mint ő, ennek ellenére megoldották folyamatos helyettesítését.

[31] Előadta, hogy gyógypedagógiai pótlékot nem kért, helyette a sajátos nevelési igényű és halmozottan hátrányos helyzetű tanulókkal járó többletmunkáért a 326/2013. Korm. rendeletben meghatározottak szerinti felzárkóztatási pótlékot kérte. Hivatkozott tanú4 felülvizsgálata tárgyában született szakértői véleményre. Előadta, hogy az osztálya több mint 50%-ban volt sajátos nevelési igényű vagy halmozottan hátrányos helyzetű. A szakszolgálattal tartania kellett a kapcsolatot és a sajátos nevelési igényű tanulók felzárkóztatásával kapcsolatos feladatokat az igazgató rá hárította, mert ezekkel kapcsolatosan az intézmény megfelelő szakemberrel nem rendelkezett. Erre vonatkozóan okiratokat nyújtott be, melyet azonban az elsőfokú bíróság nem vett figyelembe.

[32] A tanulószervezővel rendelkező tanulók gyakorlati képzésével kapcsolatos juttatás kapcsán előadta, hogy jövedelme nem a 2011. évi CLXXXVII. törvény 30. § (3) bekezdése alapján lett meghatározva. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság bizonyítékait és azok összefüggéseit nagyobb részben figyelmen kívül hagyta.

[33] Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyására irányult annak helyes indokai folytán.

A másodfokú bíróság döntése és annak jogi indokai

[34] A fellebbezés a gyógypedagógiai pótlék, tanulószervezővel rendelkező tanulók gyakorlati képzésével kapcsolatos juttatás tekintetében megalapozatlan, a sérelemdíj, osztályfőnöki pótlék, elmaradt illetmény tekintetében részben alapos.

Gyógypedagógiai pótlék, tanulószereződéssel rendelkező tanulók gyakorlati képzésével kapcsolatos juttatás

[35] Helytálló az elsőfokú bíróság döntése a gyógypedagógiai pótlék és a tanulószereződéssel rendelkező tanulók gyakorlati képzésével kapcsolatos juttatás tekintetében. A közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény (a továbbiakban: Kjt.) 75. § (1) bekezdése szerint végrehajtási rendelet a 69-74. § rendelkezéseiben foglaltakon túl ágazati, szakmai sajátosságokra tekintettel további illetménypótlékot állapíthat meg, ha ezt a munkakörbe tartozó, valamely, az általánostól eltérő munkafeltétel indokolja. A jogszabályhelyhez fűzött előterjesztői indokolás szerint az illetménypótlék az általánostól eltérő munkaköri feladatok jellegére, a feladat ellátásának speciális körülményeire, illetve a munkavégzés helyére tekintettel járó illetményelem. A pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a Kjt. köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról szóló 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet 16.§-a határozza meg a pedagógusok illetménypótléka megállapításának részletes szabályait. A jogszabályhely felzárkóztatási pótlékot nem ismer. A 16.§ (7) bekezdése szerint gyógypedagógiai pótléokra az a pedagógus jogosult, aki sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók óvodai nevelését, iskolai nevelés-oktatását, kollégiumi nevelését vagy fejlesztő nevelés-oktatását a szakértői bizottság szakvéleményében foglaltak szerint végzi, feltéve, ha kizárólag sajátos nevelési igényű gyermekekkel, tanulókkal foglalkozik, vagy ha az általa felkészített gyermekek, tanulók közül a sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók aránya a nevelési év, tanév első napján eléri a harminchárom százalékot. A gyógypedagógia pótlék jogszabályi feltétele tehát, hogy a pedagógus sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók óvodai nevelését, iskolai nevelés-oktatását, kollégiumi nevelését vagy fejlesztő nevelés-oktatását a szakértői bizottság szakvéleményében foglaltak szerint végezze. A peradatokból egyértelműen megállapítható, hogy az alperesi intézmény osztályaiban sok volt a sajátos nevelési igényű és egyéb fejlesztésre szolgáló gyermek. A felperes azonban a fejlesztést nem végzett, ahhoz nem is volt meg a szükséges képzettsége, munkáját nem a szakértői bizottság szakvéleményében foglaltak szerint végezte. Helyesen hivatkozott az elsőfokú bíróság a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről szóló 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet perbeli időben hatályos 17.§ (1) bekezdés j) és k) pontjaira, melyek a szakértői vélemény kötelező tartalmi elemeként rögzítik a gyermek, tanuló nevelésével, oktatásával kapcsolatos sajátos követelményeket és fejlesztési feladatokat. A felperes a gyerekek vonatkozásában valóban együttműködött a kormányhivatallal, melyet igazoltak a becsatolt okirati bizonyítékok. Nem bizonyított azonban, hogy a felperes a szakértői bizottság szakvéleményében foglaltak szerinti iskolai nevelés-oktatást, vagy fejlesztő nevelés-oktatást végzett volna, vagyis, hogy az illetménypótléokra jogosító általánostól eltérő munkaköri feladatokat látott volna el. Ennek hiányában gyógypedagógiai pótlékra nem jogosult. E vonatkozásban releváns a felperes által csatolt fejlesztőpedagógiai tevékenységről szóló 2016-2017. tanévre vonatkozó beszámoló, mely rögzíti az iskolában fejlesztésre jogosultak számát és azt, hogy az iskolában fejlesztésre járó tanulók száma 51 fő, az összóraszám 86 óra, a foglalkozások a törvény által előírt kiscsoportos formában (1-3 fő) vezettek. Önmagában az, hogy a felperes szaktanári véleményt nyújtott a szakszolgálati eljárásban, nem alapoz meg pótlékigényt.

[36] Ugyancsak helytálló az elsőfokú bíróság döntése a tanulószereződéssel rendelkező tanulók gyakorlati képzésével kapcsolatos juttatás tekintetében, e tekintetben a felperes nem bizonyította, hogy jogszabály, a perbeli időben hatályos a szakképzési

hozzájárulásról és a képzés fejlesztésének támogatásáról szóló 2011. évi CLV. törvény alapján megilletné a juttatás.

Kártérítési felelősség

[37] A másodfokú bíróság megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a szükséges bizonyítást lefolytatta, az alapján a tényállást nagyobbbrészt helyesen állapította meg, ugyanakkor a bizonyítékok értékelésével és levont jogi következtetéseivel a kártérítés tekintetében a másodfokú bíróság nem értett egyet, ezért e vonatkozásban az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és megállapította az alperes kártérítési felelősségét.

[38] A másodfokú bíróság a tényállást az alábbiakkal egészíti ki: a felperes több alkalommal írásban és szóban is jelezte az alperesnek, hogy 2016-2017. telén a szolgálati lakásban a gázcirkó meghibásodott, így nem volt fűtés a lakásban. A lakás állapotával (penészedő falak, omló vakolat, szigetelés hiánya) kapcsolatos egyéb hiányokat is jelezte, miként azt is, hogy a tető beázik. Ezt igazolják a 2017. január 16-án és február 7-én kelt levelek, melyben a felperes rögzítette, hogy a gázfűtése elromlott, a gondnoknak jelezte, de intézkedés nem történt. Az intézmény igazgatója és tanárkollégája is megerősítette a tanúvallomásában, hogy a felperes tett ilyen jelzést. Az igazgatónő tanúvallomásában elmondta, hogy az első szezonban semmilyen gond nem volt, a másodikban kezdődtek a problémák a fűtéssel. Jelezte a felperes, hogy a cirkó meghibásodott. Az volt a megállapodás, hogy az elromlott berendezést a lakók javíttatják meg, annak költségét a lakbérbe beszámítják. A felperes ezt nem vállalta, így arról volt szó, hogy egy villanyradiátort kell betenni a lakásba a fűthetőség érdekében. A lakásokkal kapcsolatos kérdéseket általában a gondnok intézte, de azt, aminek anyagi kihatása volt, minden esetben a központba kellett felküldeni. Az iskola költségvetéséből nem lehetett megoldani a lakás cirkójának a javítását. Az általános gyakorlat a lakásokkal kapcsolatban az volt, hogy az elromlott olyan berendezéseket, amik javíttatása a bérbeadó kötelessége lett volna, a bérlő javíttatta meg saját költségén és azt a bérleti díjba beszámították.

[39] Mindezek alapján megállapítható, hogy az alperesnek volt tudomása arról, hogy a felperes 2016-2017. telén egy fűtetlen szolgálati lakásban lakik, ahol egy villanyradiátorral próbál meg fűteni. A felperes kollégáinak és az alperesi vezetőségnek is többször panaszkodott a hidegre és lakás nem megfelelő állapotára. Nincs adat arról, hogy a gázcirkó meghibásodásának mi volt az oka és hogy azt az alperes egyáltalán kivizsgálta-e, de az megállapítható, hogy egyik fél sem vállalta a jelentős költséget jelentő gázcirkó megjavítását. Az akkor már egzisztenciális nehézséggel küzdő felperesnek nyilvánvalóan nem állt rendelkezésre a keret, már csak azért sem, mert a perben becsatolásra kerültek a kifizetett munkabérekről vonatkozó kimutatások, amelyek igazolták, hogy a felperes alacsony nettó jövedelmét. Az alperes ugyancsak nem kívánta megjavíttatni saját erőből a gázcirkót.

[40] A másodfokú bíróság rögzíti, hogy az elsőfokú bírósággal nem értett egyet a munkáltatói kártérítés felelősség konjunktív jogszabályi feltételeinek meghatározásában. Az Mt. 166-167. §-ban szabályozott munkáltatói kártérítési felelősség objektív, vétkességre tekintet nélküli kártérítési felelősség, ezért nem kellett vizsgálni az alperesi munkáltató felróhatóságát, vétkességét. Ugyancsak nem kellett vizsgálni a jogellenes magatartást sem, hiszen maga a károkozás jogellenes, emellett pedig az Mt. 177. § alkalmazni rendeli a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:520. §-t mely szerint minden károkozás jogellenes, kivéve meghatározott törvényi eseteket, melyre az alperes a perben nem hivatkozott, de azok nem is álltak fenn. A felek között kötelelem, munkaviszony áll fenn, a munkaviszonnyal összefüggésben bekövetkezett egészségkárosodás jogellenes magatartás. Szükségtelen ezért további jogellenes magatartás, kötelezettségszegés bizonyítása. Ezt maga az Mt. sem várja el, az Mt. 166.§ szerint a munkáltatói kártérítési felelősség konjunktív jogszabályi feltételei: a felek közötti munkaviszony áll vagy állt fenn, kár, és az, hogy a kár a munkaviszonnyal összefüggésben, illetve okozati összefüggésben következett be. Ezért a felperes munkavégzési és lakhatási körülményeinek a tényállás megállapítása, valamint a munkaviszonnyal összefüggés és az okozati összefüggés vizsgálata szempontjából volt csupán jelentősége. A másodfokú bíróság hangsúlyozza, hogy az alperes mentesülésre nem hivatkozott, csak a munkaviszonnyal összefüggést vitatta.

[41] A másodfokú bíróság szerint a munkaviszonnyal összefüggés az Mt. 166. § (1) bekezdésében foglaltak szerint megállapítható. Az elsőfokú bíróság helytállóan hivatkozott a munkáltatónak a munkavállalója egészségi állapotában bekövetkezett károkért fennálló felelőssége egyes kérdéseiről szóló 1/2018. (VI. 25.) KMK véleményben foglaltakra, külön kiemelve azt, hogy a KMK vélemény I.1. pontja szerint a munkaviszonnyal összefüggést a munkáltató által nyújtott szolgáltatás, így pl. jogszabály alapján igénybe vett szállás is megalapozhatja. Emellett a felek között közalkalmazotti jogviszony is fennállt, mely idő alatt a felperes keresőképtelen beteg lett. A lakások és helyiségek bérletére, valamint az elidegenítésekre vonatkozó egyes szabályokról szóló 1993. évi LXXVIII. törvény végrehajtásáról rendelkező 106/1999. (XII. 28.) FVM rendelet 2. § (1) bekezdése szerint a költségvetési szerv rendelkezése alatt álló lakás a költségvetési szervvel kormányzati szolgálati, közszolgálati, közalkalmazotti jogviszonyban és munkaviszonyban, valamint más címen foglalkoztatási jogviszonyban álló személy részére adható bérbe, ha a munkahelyével azonos településen maga vagy házastársa és velük együtt élő kiskorú gyermeke önálló lakással nem rendelkezik. A 3. § (1) bekezdése előírja, hogy a bérleti szerződést bérbeadóként a költségvetési szerv (a továbbiakban: bérbeadó) köti meg; a szerződést minden esetben írásba kell foglalni. A bérleti szerződés határozott időtartamra - legfeljebb a szolgálati jogviszony fennállásáig -, illetőleg valamely feltétel bekövetkezéséig köthető. Helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a perbeli esetben a szolgálati lakás nem megfelelő állapota munkaviszonnyal összefüggő körülmény.

[42] A szolgálati lakás kapcsán lényeges az alábbiak rögzítése: a felek által kötött lakásbérleti szerződés szerint a bérlő vállalja a lakás, annak helyiségei, beépített felszerelési, berendezési tárgyainak karbantartását, javítását, ugyanakkor tartalmazta azt is, hogy a bérbeadó vállalja a lakást magában foglaló épület és központi berendezések megfelelő műszaki állapotának a fenntartását, a közművek hibáinak elhárítását. Ez eltért a Lakástv. rendelkezéseitől.

[43] A perbeli időben hatályos Lakástv. 10. § (1) bekezdése szerint a bérbeadó köteles gondoskodni az épület karbantartásáról és az épület központi berendezéseinek állandó üzemképes állapotáról. A 106/1999. (XII. 28.) FVM rendelet továbbá rögzíti a 3. § (1) bekezdésében, hogy a lakás berendezéseinek karbantartásával kapcsolatos költségek a bérlőt, azok pótlásával, cseréjével kapcsolatos költségek pedig a bérbeadót terhelik.

[44] A bérbeadó a Ptk. 6:332. §-a szerint szavatosságot vállal azért, hogy a lakás a szerződés teljes időtartama alatt rendeltetésszerű és szerződésszerű használatra alkalmas. A szavatossági felelősség alapján a bérbeadót a lakásra vonatkozó állagmegóvási kötelezettség terheli. Ennek keretében a bérbeadó köteles gondoskodni az épület karbantartásáról, az épület központi berendezéseinek állandó üzemképes állapotáról. A bérbeadó kötelezettsége az is, hogy az épület központi berendezéseinek a lakásban lévő részei és a lakásberendezések üzemképesek legyenek. A bérbeadó és a bérlő a Ptk. 6:1. § (3) bekezdésének és a 6:59. § (2) bekezdéseinek rendelkezéseire figyelemmel szabadon megállapodhatnak arról, hogy a karbantartási munkákat ki végezze és annak költségeit ki viselje, ennek korlátját a Lakástv. 10. § (1) bekezdésében felsorolt feladatok képezik, amelyeket a rendelkezés eltérést nem engedő jellegéből következően mindenképpen a bérbeadónak kell elvégeznie és a költség is őt terheli. Tehát nincs akadálya annak, hogy a felek megállapodjanak arról, hogy egyes karbantartási munkák elvégzésére a bérlő köteles. Ezt az értelmezést erősíti a Lakástv. 14. § (1) bekezdése is. A költségeket azonban a Lakástv. 13. § (1) bekezdése alapján meg kell osztani a bérbeadó és a bérlő között. A karbantartás és felújítás az állagmegóváshoz és a rendeltetésszerű használhatóság biztosításához szükséges kisebb kiadással járó megelőző és javítási munkák elvégzését jelenti (Lakástv.-hez fűzött kommentár).

[45] Fűtés hiányában a szolgálati lakás nem volt rendeltetésszerű használatra alkalmas, azonban nem egyértelmű, hogy a gázcirkó hibája a karbantartással megoldható-e vagy totális csere volt szükséges, mert az a bérbeadó kötelezettsége. Ugyanakkor a költségeket a 13. § (1) bekezdés szerint a bérbeadó és a bérlő megállapodása az irányadó, megállapodás hiányában az a bérbeadót terheli. E vonatkozásban a felek szerződése csak azt tartalmazta, hogy abban az esetben, ha a bérlő olyan felújítási munkákat végeztet el a lakásban, vagy olyan cserekötelezettséget teljesít, amelynek értéke az egy éves lakásbér összegét eléri, a bérbeadó nem élhet egyoldalú, lakásbér módosítási jogával a tárgyévben, illetve az azt követő naptári évben. A bérbeadó munkáltató a felperes jelzésére nem intézkedett, nincs peradat arra, hogy megvizsgálta volna a gázcirkót, nem állapodott meg a felperessel a javítás/csere feltételeiben, hagyta hogy a felperes a rendeltetésszerű használatra nem alkalmas lakásban a téli hónapokban csupán egy villanyradiátorral fűtsön. Erre tekintettel a másodfokú bíróság szerint még az alperes jogszabályellenes magatartása is megállapítható, bár annak vizsgálata a fentiek szerint szükségtelen volt.

[46] Bár a másodfokú bíróság szerint nem kellett vizsgálni jogellenes magatartást, azért utal arra a másodfokú bíróság, hogy a peradatokból megállapítható, hogy az alperes az egyébként is kis jövedelmű felperesi munkavállalónak többször késedelmesen utalta az utazási költségtérítést, illetve a táppénz utalására is többször ügyintézési késedelemmel került

sor, azt követően, hogy a felperes az igazolásait leadta és a Magyar Államkincstár teljesítette az utalást. Emellett megállapítható, hogy a felperes számos kérdésben kezdeményezett jobbító szándékú javaslatot, amelyek azonban lehetősége híján nagyobb részt elutasításra kerültek. Nyilvánvalóan nincs az alperesi intézménynek olyan kötelezettsége, hogy a jogszabályi kereteken túl a jobbító szándékú javaslatokat elfogadja, jogszabályellenességet pedig e körben a felperes nem bizonyított, lényeges azonban, hogy a felperes szubjektív érzékenysége a kártérítés felelősség körében nem értékelhető a hátrányára. Emellett a másodfokú bíróság szerint az az alperesi magatartás, hogy tudván tudva arról, hogy a gázkészülék meghibásodott és a szolgálati lakásban nincs fűtés, az alperes nem intézkedett az eset kivizsgálása iránt és hagyta, hogy a felperes a rendeltetésszerű használatra nem alkalmas lakásban lakjon a téli hónapokban, kötelezettségszegő magatartás volt.

[47] A másodfokú bíróság nem értett egyet az elsőfokú bíróság azon megállapításával, hogy a perben feltárt bizonyítékok nem támasztották alá, hogy a felperesnél a közalkalmazotti jogviszony ideje alatt jelentkező megbetegedések összefüggésben álltak volna a jogviszonyával. Az igazságügyi szakértői vélemény többször is megerősítette a munkaviszonnyal (és szolgálati lakással való összefüggést), továbbá megállapította a részleges okozati, úgynevezett részoki összefüggést.

[48] A szakértői vélemény rögzíti, hogy a felperes 2017. március 20. és május 8., valamint május 29-től mozgásszervi, valamint légzőszervi kórállapotok miatt került keresőképtelen állományba, ezen kórállapotok már 2017. március 20-át megelőző időszakban is kompenzált (egyensúlyi) állapotban fennállottak, de azok kórlefolyásában a perbeli munkahelyi és/vagy lakhatási körülmények olyan rosszabbodást, súlyosbodást eredményezhettek, amely időszakos keresőképtelenséget is eredményező egyensúlyvesztést hozhattak létre. A szakértői vélemények szerint a megállapított mozgásszervi és légzőszervi kórállapotok természetes kórúak (ún. sorsszerűek) és a kórlefolyásuk krónikus (elhúzódó jellegű) ezáltal hosszú ideig egyensúlyi (kompenzált) állapotot eredményezhetnek, melyben külső tényezők (pl. pszichés és/vagy fizikai behatások) egyensúlyvesztést eredményezhetnek és jelen perbeli esetben is nagy valószínűséggel ilyen kórlefolyás következett be. A felperesnél gerinc ízületi, kis- és nagy végtag ízületi gyulladásos, kopásos elfajulásos bántalom okozta fájdalom tünetegyüttes állapítható meg, amely természetes okú (ún. sorsszerű) kórállapot és kezdete a perbeli munkavégzést megelőző időszakra tehető, de a kórlefolyásban a perbeli lakhatási körülmények időszakos keresőképtelenségét is eredményező állapotrosszabbodást eredményezhettek. Emellett a felperesnél 2010-2018. év közötti időszakban alkalmazkodási zavar állapítható meg, szorongásos és depressziós tünetekkel, ún. larvart depresszió formájában. Nagy valószínűséggel az állapítható meg, hogy a felperes pszichés megbetegedését döntően a 2010. évtől kezdődő egzisztenciális ellehetetlenülés és magánéleti válság okozta élethelyzet és kisebb mértékben a perbeli munkahelyi és lakhatási körülmények okozhatták. A felperesnél 2017-ben fülészeti szakvizsgálattal idegi hallásvesztés került megállapításra, amely fülzúgás jellegű panaszokban, tünetekben nyilvánult meg, és ezen panaszok, tünetek részbeni kiváltó oka összefüggésbe hozható a felperes pszichés állapotával. A szakértők a tárgyaláson is elmondták, hogy a felperesnek van egy biológiai érzékenysége erre a betegségre, előfordulnak olyan életesemények, amik előhozzák a betegséget, ezek a felperesnél a 2010-ben bekövetkezett egzisztenciális válság, illetve a magánéleti problémák voltak. Arra a depressziós betegségre, ami a felperesnél megállapítható, az a jellemző, hogy lassan halad,

sokszor önmaga vagy a környezet számára sem tűnik fel a testi tünetek kerülnek előtérbe. Van valamilyen testi betegsége a felperesnek, de ezeket a pszichés, depresszív megbetegedés miatt felnagyítva éli meg, a depresszió és azok a testi betegségek nem válnak külön. Utaltak arra, hogy a felperes édesanyjának befejezett öngyilkossága jelzi a depresszió kialakulására való esélyességét. A pszichoszomatikus betegségeknél a pszichés tünetek nem jelentkeznek, a testi tünetek dominálnak, ezeket kezelik és sok idő is eltelhet ahhoz, hogy megállapítsák, a háttérben depresszió áll. A mozgásszervi és légzőszervi betegségek sorsszerű betegségek, a szomatikus betegségek vélhetően már régebb óta fennálltak, ezek természetes kóruak, amikor a felperesnél problémát okoztak, ezek mögött vélhetően depresszív állapot állt. A felperesnél a depresszív állapot a keresőképtelenségét okozó testi problémákban jelentkezett. A felperes 2017. június 21-én volt először a pszichiátriai szakrendelésen, de ezt követően még többször megjelent ott.

[49] Mindezek alapján az valóban megállapítható, hogy a felperesnek a meglévő pszichés megbetegedése, a larvalt depresszió okozta a testi tüneteit és a keresőképtelen betegállományát, valamint részbeni oka volt a fülzúgásának, idegi hallásvesztésének, ugyanakkor a pszichés megbetegedés egyensúlyi állapotának megbomlásában, a körlefolrásban a perbeli munkahelyi és/vagy lakhatási körülmények okoztak olyan rosszabbodást, súlyosbodást, amely hozzájárult a keresőképtelenség kialakulásához. A szakértő egyértelműen úgy foglalt állást, hogy a már 2010-től fennálló és 2017-ben testi tüneteket okozó pszichés megbetegedése részben a munkavégzéssel, illetve a lakással kapcsolatos életesemények miatt erősödött fel. A másodfokú bíróság szerint a szakértői vélemény alapján tehát egyértelműen megállapítható a részoki összefüggés. A szakértői véleményt az alperes is elfogadta, az alapján megállapítható, hogy fennállt a részoki összefüggés a munkaviszony és a felperes megbetegedései között. Ezt az elsőfokú bíróság csupán arra tekintettel mellőzte, hogy nem volt megállapítható az alperes részéről károkozó magatartás, ennek vizsgálata azonban a korábban kifejtettek szerint szükségtelen, a károkozás maga jogellenes magatartás. Az alperes ezzel kapcsolatban mentesülésre nem hivatkozott, mindösszesen arra, hogy jogellenesség és felróhatóság nem terheli. A másodfokú bíróság nem értett egyet azzal az elsőfokú bírósági megállapítással, hogy mindezek túl szükséges volt annak vizsgálata, hogy volt-e az alperes felelősségi körébe eső olyan intézkedés vagy mulasztás, amely a felperes munkavégzésére, annak feltételeire a lakhatási körülményekre kihatott, azokat ellehetetlenítette.

[50] A kártérítési felelősség fennáll a gyógypedagógiai pótlék visszavonása miatti kár tekintetében is figyelemmel arra, hogy az Mt. 177. § folytán alkalmazandó a Ptk. 6:528. §-a és annak (3) bekezdése, mely szerint a károsult jövedelemkiesését a károsodást megelőző egy évben elért havi átlagjövedelmének alapulvételével kell meghatározni. Nem kétséges, hogy az osztályfőnöki megbízást a felperestől a keresőképtelen betegsége miatt vonták vissza, ezért az osztályfőnöki pótlék, amely 2017. augusztus 31-ig megillette volna a felperest, az betegsége folytán került megvonásra. Ezen jövedelemvesztés tekintetben is megállapítható tehát a részoki összefüggés, miként az elmaradt illetmény tekintetében is.

[51] Az 1/2018. (VI. 25.) KMK vélemény külön kitér arra, hogy természetes kórokú és ezzel együtt munkahelyi eredetű egészségkárosodás esetén a bíróságnak a kártérítési felelősség jogalapjára, a munkaviszonnyal összefüggésre vonatkozóan arról kell állást

foglalni, hogy a munkáltató kártérítési felelőssége a teljes kár helyett annak hányad részére áll fenn. A kárviselés arányát a természetes kórokú és a munkahelyi eredetű egészségkárosodás egymáshoz viszonyított aránya szerint kell meghatározni. Az elsőfokú bíróság eltérő jogi álláspontja folytán nem vizsgálta a sorsszerű megbetegedés és a munkahelyi egészségkárosodás egymáshoz viszonyított arányát, erre nézve a szakértőt nem nyilatkoztatta. Ugyancsak nem vizsgálta a sérelemdíj tekintetében a felperes pszichés és egyéb betegségeinek időtartamát és az egyéb körülményeket, így az okozott egészségkárosodás mértékét.

[52] Mindezekre tekintettel a másodfokú bíróság a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 213.§ (2) és (3) bekezdése alapján rész-, közbenső ítélettel határozott és az elsőfokú bíróság ítéletét a gyógypedagógiai pótlék, tanulószervezéssel rendelkező tanulók gyakorlati képzésével kapcsolatos juttatás tekintetében a régi Pp. 253.§ (2) bekezdése alapján helybenhagyta, a sérelemdíj, osztályfőnöki pótlék, elmaradt illetmény tekintetében megváltoztatta és megállapította az alperes kártérítési felelősségét.

A másodfokú bíróság utasítása az eljárás folytatására

[53] Az elsőfokú bíróság köteles a szakértői véleményt kiegészíteni, a részoki összefüggés megállapíthatósága érdekében nyilatkoztatni a szakértőt a sorsszerű és a munkaviszonnyal, szolgálati lakással összefüggő arány megállapíthatósága érdekében. Amennyiben ez egyéb módon nem állapítható meg, akkor az elsőfokú bíróságnak a bírói gyakorlat szerint az eset összes körülménye alapján mérlegeléssel kell döntenie a részoki felelősség meghatározása tekintetében (EBH2008. 1803.). A sérelemdíj igény tekintetében az elsőfokú bíróságnak rögzíteni kell a munkaviszonnyal részben összefüggő pszichiátriai megbetegedés és egyéb betegség időtartamát, a részoki összefüggés arányát, vizsgálnia kell a felperes megváltozott életkörülményeit. Mindezek alapján az eset összes körülményének mérlegelésével lehet állást foglalni a sérelemdíj, az elmaradt illetmény és az osztályfőnöki pótlék miatt elmaradt kár tekintetében.

Záró rész

[54] A másodfokú bíróság a véglegesen elbírált részekkel összefüggésben az első és a másodfokú perköltség összegét megállapította. Az elsőfokú bíróság ítéletével 372.350.- forint perköltséget állapított meg az alperesnek és a 446.800.- forint eljárási illetékről rendelkezett. A pertárgy értéke összesen 7.447.004.- forint volt. Ebből a másodfokú bíróság 183.000.- forint gyógypedagógiai pótlék, valamint a tanulószervezéssel rendelkező tanulók gyakorlati képzéséért járó illetmény címén 1.698.462.- forintból döntött véglegesen, mely összesen 1.881.462.- forint. Ez a teljes követelés 25,3%-a, ezért a felperes köteles az alperesnek megfizetni 372.350.- forint perköltség 25,3%-át, ami 94.204.- forint elsőfokú perköltség és a másodfokú eljárásban előterjesztett 12.000.- forintnak a részarányos része,

azaz 3.000.- forint. A 446.800.- forinteljárási illetékből a felperes helyett az állam viseli 113.040.- forintot, míg a fellebbezési illeték összege az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 46.§ (1) bekezdése alapján összesen 595.760.- forint, melyből a véglegesen eldöntött részért járó fellebbezési illeték 150.727.- forint, melyet a felperest megillető munkavállalói költségkedvezményre tekintettel a Magyar Állam visel.

[55] A másodfokú perköltség összege az alperes költségfelszámításán (12.000.- forint) alapul.

[56] Az ítélet elleni fellebbezést a Pp. 233. §-a kizárja.

Budapest, 2022. november 29.

dr. Vajas Sándor s.k.
s.k.
a tanács elnöke
bíró

dr. Kovács Edit s.k.

dr. Kulisity Mária
előadó bíró